

چالش‌تر یکی از شهرهای کهن و تاریخی استان چهارمحال و بختیاری به فاصله‌ی ۶ کیلومتری غرب شهر کردا مرکز استان واقع است. این محل از مراکز بافت قالی و صنایع فلزی از جمله قفل سازی بوده که این دو صنعت و هنر شهره‌ی جهانی دارند. آثار و بناهایی تاریخی بجای مانده در این شهر عبارتند از: بقایای برج ویلرو، خانه‌ی آزاده، مسجد جامع و قلعه‌خانی.

قلعه‌ی خانی

مجموعه قلعه شامل: اندرونی، حمام، اعیانی خانی، سردر و بارپند توسط خدایحرم خان و براساس کتیبه سرستون ابول به سال ۱۲۳۳ (هجری قمری) ساخته شده است.

سردر قلعه

ورودی اصلی دارای هشت ستون سنگی منقوش، آاره‌های حجاری شده نگهبانان سنگی طرفین در ورودی و فرشتگان بالدار بالای در می باشد. تنوع و زیبایی نقوش حجاری سردر و مجموعه قلعه، خیره کننده و متنوع است. درخت انگور با خوشه‌های برجسته بصورت بیجان که از ابتدای دوجفت ستون تا انتهای آنها ادامه دارد، نقوش هندسی توری در سطوح دوجفت ستون دیگر، صحنه‌های شکار، سواری، کاری، شیرو خورشید، حجاری‌ها با مضامین تاریخی و فرهنگی از جمله شکار گری بهرام گور پادشاه ساسانی و بالاپردن گوساله ای از پله‌های قصر در پشت گرفن زانی افسانه‌ای از جمله نقوش حجاری شده بر سنگ‌های آاره و هشتی ورودی سردر قلعه چشمگیر است.

اعیانی‌خانی

حیاط بزرگ مرکزی با حوض سنگی بیضی در میان آن سه ایوان ستوندار سنگی و اعیانی دو طبقه ضلع شمالی تشکیل دهنده این بخش از مجموعه‌ی قلعه است که با عبور از دالان کوتاه متصل به هشتی سر تریه آن وارد آن می‌شوند. این قسمت از قلعه که محل باغ‌عام خان و اطراف مراجعه کشندگان از روستاها و آبادی‌های بخش مالکیت ایشان بوده دارای تزیینات گچ‌بری، نقاشی و هنر چوب کاری است که تا اوایل دهه‌ی هفتاد شمسی کمالات‌تغریب و از ۱۳۷۸ تا ۱۳۹۲ عملیات بازسازی و احیاء آن انجام گردید. آاره‌های سنگی منقوش در بنده‌ی ایوان‌های شرقی، غربی و جنوبی، ستونهای سنگی با فلزی ساده و سرستون‌های منقوش بصورت قرینه‌ی مقابل و طرفین و از همه مهمتر آاره‌های سنگی کار شده در بنده‌ی زیر زمین شمالی از ویژگی‌ها و زیبایی‌های این بخش از مجموعه محسوب می‌گردند. دقت در زیره کاری‌ها و بیچیدگی‌های نقوش گیاهی و حیوانی با رعایت قرینه‌ی هنری و برجسته کاری بخصوص گل و گلستان‌های برجسته در حجاری‌های ضلع شمالی حیرت‌انگیز و اصحاب آور است.

اندرونی

اندرونی علاوه بر راه مجزا به معبر عمومی، از طریق دالانی به اعیانی خانی ارتباط دارد محل سکونت و زندگی خانواده و محارم خان بوده است. اندرونی دارای حیاط مرکزی و حوض بیضی سنگی منشعب اعیانی دو طبقه در ضلع شمالی می‌باشد. آاره‌های سنگی بنده‌ی بیرونی طبقه‌ی پایین با لنگ‌ک تفنونی در محتوا و کیفیت کار شبیه ضلع شمالی حیاط اعیانی خانی است. آنچه به این بخش از ساختمان اصعبت داده طبقه‌ی فوقانی آن است. طبقه‌ی فوقانی دارای ایوان ستون دار سنگی با قوس‌های هلالی باز آجری، آجر و کاشی معرق کار شده در پیشانی و پشت بغل هد، سرستون‌های منقوش و کتیبه‌ی قرآنی آیدالگرسسی با تاریخ ۱۲۳۲ حق بر سطح خشت سرستون‌هاست.

نقاشی و سایر تزیینات

تمامی سطوح ایوان طبقه‌ی فوقانی اندرونی با نقوش معروف به شیر و شکر تزیین گردیده است. بطوریکه بر روی زمینه‌ی گچی سفید بصورت سایه روشن نقوش گیاهی، چمنی، فاب و گل و بوته، گل و گلستان و گل و مرغ ایجاد شده است.

سقف ایوان با قاب و تخته با رنگ‌های آبی، سبز و طلایی تزیین گردیده است. طبقه‌ی فوقانی دارای اتاق‌های نقاشی است. اتاق مرکزی پنج دری در وسط قرار دارد، دو اتاق کوچک در طرفین و اتاق‌های بزرگ در ابتدا و انتها، بنده‌ی اتاق مرکزی پنج دری و اتاق‌های طرفین آن با نقوش مختلف و سبک‌های متفاوت کمالات‌ترین گردیده‌اند.

اتاق‌های نقاشی

نوع رنگ و نقش، همخوانی رنگ‌های بکار رفته و نقوش ایجاد شده آمیختگی و ارتباط مضامین نقوش و گستردگی آنها که شامل نقوش اندنی، سبک ایرانی، کتیبه‌های قرآنی، نقوش گل و گلستان، گل و مرغ، صحنه‌های افسانه‌ای و شاعرانه از جمله ابلیس، مجنون، خسرو شیرین، درویش عاشق، شاهزاده و دختر و مناظر طبیعی، ساختمان‌ها و نمای معماری پل و کلیسا و مردم کوچه و بازار دیگر و بزرگی‌های گسترده این نقاشی‌هاست. سقف اتاق‌های طبقه‌ی فوقانی با قاب و تخته از چوب گردو با نقوش هندسی و طبلی با گل میخ‌های برجسته تزیین گردیده‌اند. هم چنین آلبت قرآنی در گوشه‌ی قف و تخته‌های سقف اتاق مرکزی شبکه کاری شده‌اند.

